

Krokoms
kommun
KROKOMEN TJIELTE

Hållbarhetsstrategi

Vi gör plats för växtkraft

Krokoms kommuns styrdokument

STRATEGI – avgörande vägval för att nå målen

PROGRAM – verksamheter och metoder i riktning mot målen

PLAN – aktiviteter, tidsram och ansvar

POLICY – Krokoms kommuns hållning

RIKTLINJER – rekommenderade sätt att agera

REGLER – absoluta gränser och ska-krav

Fastställt av: Kommunstyrelsen

Datum: 2018-11-21

För revidering ansvarar: Miljöstrateg

Dokumentet gäller för: Krokoms kommun

Dokumentet gäller till och med: 2023

Förord

Hållbarhet innebär långsiktiga lösningar ur såväl ekonomiska som ekologiska och sociala perspektiv samt att använda dessa i kommunens verksamheter. Det ligger i linje med kommunens vision: ”Krokoms kommun gör plats för växtkraft” som innebär att Krokoms kommun är en attraktiv kommun att leva, vistas och bedriva verksamhet i. Krokoms kommun ska vara en kommun att vara stolt över och som är hållbar, företagsam och besitter mycket växtkraft.

När befintliga strategier uppdateras kommer flera av dem att integreras i hållbarhetsstrategin. Till en början så införs bara den ekologiska delen vilken baseras på kommunens miljöpolicy och övergripande miljömål vilka antogs av kommunfullmäktige 2013. De har utsetts för att skapa hållbar utveckling och attraktionskraft i kommunen. Målområdena har koppling till de svenska miljö kvalitetsmålen.

Kommunfullmäktige har beslutat i mål och budget för 2019 att kommunens miljö- och klimatavtryck ska minska.

Innehåll

1	Inledning	7
1.1	Bakgrund	7
1.2	Definitioner.....	7
1.2.1	Ekologisk hållbarhet.....	7
1.2.2	Social hållbarhet.....	7
1.2.3	Ekonomisk hållbarhet.....	7
1.3	Styrdokument som berör Hållbarhetsstrategin	8
2	Ekologisk hållbarhet	10
2.1	Syfte.....	10
2.2	Nuläge och utmaningar.....	10
2.3	Förutsättningar för strategins förverkligande	10
2.3.1	Miljölagstiftning.....	10
2.3.2	Sveriges miljömål nationellt och regionalt.....	11
2.3.3	Kommunens möjlighet att påverka	12
2.4	Mål.....	12
2.5	Krokoms kommuns målområden.....	12
2.5.1	Samhällsplanering och byggande.....	12
2.5.2	Energi.....	12
2.5.3	Upphandling.....	13
2.5.4	Vatten	13
2.5.5	Utbildning	13
2.5.6	Återanvändning och återvinning	13
2.5.7	Förorenade områden.....	14
3	Ansvar, aktiviteter och uppföljning	15
3.1	Ansvar för strategin	15
3.2	Aktiviteter	15
3.3	Utvärdering	15

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Kommunens vision är ”Krokoms kommun gör plats för växtkraft”. I kommunens översiktsplan, Framtidsplan, beskrivs att begreppet växtkraft bygger på tre ”ben” som är grunden för en bra samhällsutveckling; nämligen det sociala, ekonomiska och ekologiska perspektivet.

För en god samhällsutveckling, med kommunens vision som främsta ledord behövs ett hållbart synsätt och arbetssätt. Framtagandet av hållbarhetsstrategin kommer att ske stegvis och behandlar i dagsläget bara det ekologiska perspektivet.

1.2 Definitioner

1.2.1 Ekologisk hållbarhet

Ekologisk hållbarhet är allt som har med jordens ekosystem att göra. Det är bland annat klimatsystemens stabilitet, luft-, land- och vattenkvalitet, landanvändning och jorderosion, mångfald av både arter och deras livsmiljöer, (biodiversiteten) samt ekosystemtjänster (till exempel pollinering och fotosyntes). För ekologiska system går det många gånger att definiera hållbarhet ganska väl.

Produktion av varor och tjänster får inte kompromissa med ekosystemens bärförmåga, det vill säga naturen måste hinna återskapa uttagna resurser.

Ekologisk hållbarhet rör bland annat funktionsdugligheten hos jordens bio- geo- och kemiska system. Följande ingår:

- Vatten (föroreningar, grundvattennivåer, salinitet, temperatur, främmande arter)
- Luft (föroreningar, partiklar, ozonlagret, klimatsystem, buller)
- Land (föroreningar, erosion, landanvändning, främmande arter)
- Biodiversitet (arter och habitat (livsmiljöer, GMO)
- Ekosystemtjänster (t.ex. pollinering, fotosyntes, vattenrening, klimatreglering)

I ekologisk hållbarhet inkluderas ibland även människors hälsa, i den mån den påverkas av den yttre miljön i form av föroreningar, buller etc.

1.2.2 Social hållbarhet

En beskrivning av vad social hållbarhet innebär kommer att ingå i en framtida revidering av Hållbarhetsstrategin.

1.2.3 Ekonomisk hållbarhet

En beskrivning av vad ekonomisk hållbarhet innebär kommer att ingå i en framtida revidering av Hållbarhetsstrategin.

1.3 Styrdokument som berör Hållbarhetsstrategin

Utvecklings- och tillväxtstrategi

Kommunstyrelsen antog 2017, en Tillväxt och utvecklingsstrategi vars syfte var att uppnå en hållbar tillväxt och utveckling i Krokoms kommun.

Översiktsplan Framtidsplan

Kommunfullmäktige antog 2015, – Framtidsplan – (en ny översiktsplan). Den ska bidra till ett hållbarare samhälle med resurs- och energisnål samhällsutveckling. I framtidsplanen görs plats för växtkraft och den har inriktning mot en hållbar och framgångsrik kommun.

Kommunen ska vara en bra boplatz för alla och skapa möjligheter för näringsliv, arbete, kommunikation och teknisk försörjning. En långsiktig förvaltning av skog, fjäll och sjösystem är av största vikt för kommunen för att kunna bibehålla och utveckla varumärket ”orörd natur”.

Folkhälsostategi

Kommunstyrelsen antog 2017, Folkhälsostategin vilken baseras på utvecklingsområdena i Jämtlands läns folkhälsopolicy ”Vår hälsa – Länets möjlighet 2016 – 2019”. Områdena är: Trygga uppväxtvillkor, Utbildning och arbete, Hälsöfrämjande miljö samt Delaktighet och inflytande.

Energi- och klimatstrategi 2009-2020

Kommunfullmäktige antog 2008, Energi- och klimatstrategin med det övergripande målet att minska energianvändningen i fastigheter och transporter.

Miljöpolicy

Kommunfullmäktige antog 2013, en Miljöpolicy med följande punkter:

- Krokoms kommun arbetar för en hållbar utveckling och strävar efter en attraktiv livsmiljö
- Miljöhänsyn och miljöansvar genomsyrar kommunens verksamheter. Vi arbetar målinriktat och strävar efter förbättringar.
- Vi värnar våra naturresurser och strävar efter god hushållning.
- Lagar och andra krav inom miljöområdet ligger till grund för hur våra verksamheter bedrivs.
- Vi tar miljöhänsyn vid upphandling och inköp av varor och tjänster.
- Vi ökar miljömedvetenheten genom information och råd till anställda och allmänhet.

Övergripande miljömål

Kommunfullmäktige antog 2013, Krokoms kommuns övergripande miljömål, vilka har fått utgöra prioriterade målområden i denna strategi (Samhällsplanering och byggande, Energi, Upphandling, Vatten, Utbildning, Återanvändning och återvinning samt förorenade områden).

Övriga strategier och planer

Det finns fler strategier och planer som berörs av denna strategi, till exempel näringslivsstrategi, turismstrategi, avfallsplan, dagvattenstrategi samt handlingsplan för giftfria skolor och fritidshem.

2 Ekologisk hållbarhet

2.1 Syfte

Hållbarhetsstrategin fastställer handlingsriktningar och långsiktiga strategiska målområden samt det övergripande förhållningssättet till kommunens miljö- och klimatarbete. Strategin har sin bas i miljölagstiftning inom EU och på nationell nivå, internationella miljökonventioner, Sveriges nationella miljö kvalitetsmål, det regionala åtgärdsprogrammet för Jämtlands läns miljömål, andra nationella riktlinjer och Krokoms kommuns översiktsplan. Strategin ska utgöra stöd för politiska prioriteringar och beslut om insatser.

2.2 Nuläge och utmaningar

Miljöfrågorna är gränsöverskridande och arbetet bedrivs på flera nivåer: globalt, inom EU, samt på nationell, regional och lokal nivå. Kommunerna är en viktig aktör i miljö- och klimatarbetet. Miljöförbättringar ger även sociala och ekonomiska vinster, bland annat i form av bättre folkhälsa, naturupplevelser och effektivare användning av råvaror och energi.

Användning av kemikalier har ökat och risk för skadliga ämnen finns idag i olika varor, avfall, slam och i förorenad mark. Att minska spridningen av skadliga ämnen, till exempel genom hänsyn vid upphandling eller efterbehandling av förorenade områden är en utmaning. Skadliga ämnen eller en ökad belastning kan också hota den biologiska mångfalden och äventyra ekosystemtjänster.

Människans aktiviteter ger utsläpp av växthusgaser som påverkar klimatet och effekter av klimatförändring syns i samhälle och natur. När klimatet förändras, förändras även förutsättningarna för att bruka naturens resurser samt förutsättningarna för människors hälsa. Vattenfrågan har en av huvudrollerna i de klimatförändringar som pågår.

Minskad miljöpåverkan och klimatanpassning är globala utmaningar men även kommunen har en roll i dessa utmaningar. Krokoms kommun är en tillväxtkommun. Det innebär att vi har ett ökat tryck på samhällsplanering och utmaningar måste mötas med ett långsiktigt arbete. I kommunen finns bland annat stora vattenområden, värda att skydda och förbättra, inte bara sjöar och vattendrag utan även grundvatten och dricksvatten.

2.3 Förutsättningar för strategins förverkligande

2.3.1 Miljölagstiftning

Liksom EU:s alla andra medlemsstater lyder Sverige under EU-rätten vilket innebär att vi måste se till att den svenska lagstiftningen lever upp till EU-rättens krav. Sverige är också anslutet till ett fyrtiotal internationella miljökonventioner för att skydda miljön och hushålla med våra naturresurser.

EU:s miljölagstiftning: direktiv, förordningar

- Vattendirektivet.
- Direktiv om avfallsförebyggande.

- Direktiv om energieffektivisering.
 - × Med flera.

Nationell miljölagstiftning

- Miljöbalken
- Vattentjänstlagen.
- Lag om kemiska produkter.
- Lagen om kommunal energiplanering.
 - × Med flera.

2.3.2 Sveriges miljömål nationellt och regionalt

Det svenska miljömålssystemet innehåller ett generationsmål, vilket innebär att de sexton miljökvalitetsmålen ska nås inom en generation. Arbetet med att nå miljökvalitetsmålen utgör grunden för den nationella miljöpolitiken. Strategin för Krokoms kommun är mer fokuserad på lokal nivå, men bidrar ändå till arbetet mot miljökvalitetsmålen.

Det regionala åtgärdsprogrammet för Jämtlands läns miljö 2017–20 fastställdes 2016. Sju av sexton miljökvalitetsmål är prioriterade i länet, de är markerade nedan med kursiv stil. De regionalt prioriterade målen sammanfaller med målområden i Hållbarhetsstrategin.

Nationella miljökvalitetsmål

- *Begränsad klimatpåverkan*
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- *Giftfri miljö*
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- *Levande sjöar och vattendrag*
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- *Levande skogar*
- *Ett rikt odlingslandskap*
- *Storslagen fjällmiljö*
- *God bebyggd miljö*
- Ett rikt växt- och djurliv

Regionala miljömål och åtgärdsplaner

- Regionala överenskommelser
- Vattenplan Storsjön

2.3.3 Kommunens möjlighet att påverka

Krokoms kommun har full rådighet över kommunkoncernens verksamhet och kommer att sträva efter att uppnå de miljömål som gäller för kommunkoncernen. Kommunen har inte full rådighet över att miljömålen uppnås i den geografiska kommunen, men kan på olika sätt ändå arbeta för att målen ska uppnås. Informationsinsatser och samverkan kommer att vara mycket viktigt vid arbetet inom den geografiska kommunen.

2.4 Mål

Krokoms kommun ska aktivt arbeta för att bidra till att de nationella miljö kvalitetsmålen nås och att kommunen uppfyller befintliga lagkrav. Samverkan inom kommunen och regionalt med olika aktörer ska utvecklas och Krokoms kommun ska vara ett föredöme i detta arbete.

Arbetet ska visualiseras så att kommuninnevanorna har lätt att få information om hur arbetet fortskrider och hur de själva kan påverka.

2.5 Krokoms kommuns målområden

Kommunens målområden är de kommunfullmäktige antog 2013 som övergripande miljömål för Krokoms kommun

2.5.1 Samhällsplanering och byggande

Hållbar samhällsplanering och hållbart byggande är grunden för ett långsiktigt hållbart samhälle. Inriktningen är att alla delar av kommunen ska ges förutsättningar för utveckling. En god livsmiljö och gott om plats är viktiga konkurrensfördelar för framtiden. Kommunen ska ge fler förutsättningar att, bo och verka i en attraktiv miljö och på ett hållbart sätt.

Målområdet är kopplat till miljö kvalitetsmålen:

- Begränsad klimatpåverkan
- Säker strålmiljö

2.5.2 Energi

Energianvändningen ska effektiviseras och arbetet för att övergå till hållbara och förnybara energikällor ska fortsätta. Krokoms ska bli en fossilbränslefri kommun. Målsättningen omfattar främst uppvärmning, elanvändning och resor/transporter. Kommunen bör därför arbeta med exempelvis resepolicy, utbildning i eco-driving samt energibesparing och energieffektivisering i lokaler. Användning av fossila bränslen ska fasas ut och produktion av förnybar energi stimuleras. Kommunen prövar förutsättningarna för egen produktion av förnybar energi. Ingen uranbrytning eller brytning där uran är en biprodukt, ingen brytning av vanadin i alunskiffer ska ske i kommunen, vi motsätter oss även prospektering och provborrning av uran, det gäller även alla mineraler i uranrika områden.

Målområdet är kopplat till miljö kvalitetsmålen:

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö

2.5.3 Upphandling

Vid upphandling av varor och tjänster ska miljöhänsyn tas. Kommunen ska, i mesta möjliga mån, indirekt påverka miljön. I första hand ska om möjligt närproducerade produkter, främst livsmedel, prioriteras. Köp av varor som produceras på ett miljömässigt och socialt hållbart sätt ska eftersträvas.

Målområdet är kopplat till miljö kvalitetsmålen:

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Frisk luft

2.5.4 Vatten

Vattnet i vår kommun – dricksvatten, grundvatten, sjöar och vattendrag – är och ska vara av god kvalitet och får inte försämrats. Föroreningar, övergödning och försurning ska motverkas. Målet omfattar allt vatten i kommunen. Det ska vårdas och hålla hög status. Inga försämringar accepteras.

Målområdet är kopplat till miljö kvalitetsmålen:

- Begränsad klimatpåverkan
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Myllrande våtmarker

2.5.5 Utbildning

Kunskapen om hållbar utveckling ska ökas hos anställda och kommuninnevånare. Att kommuninnevånarna har kunskap om vad hållbar utveckling är, har stor betydelse. Alla kan göra en insats för miljön. Möjligheterna att odla själv och kunskaper om vad naturen ger är viktiga. Särskilda utbildningsinsatser bör göras riktat mot skolelever och företagare. Utbildningen kan med fördel ske även i samverkan med studieförbund.

Målområdet är kopplat till miljö kvalitetsmålen:

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö

2.5.6 Återanvändning och återvinning

Återanvändning och återvinning ska stimuleras. Farligt avfall ska hanteras på ett säkert sätt. En grundprincip i ett hållbart samhälle är att sträva efter att bruka utan att förbruka. Ökad återanvändning och återvinning ger såväl miljömässiga som ekonomiska vinster. Avfall ska hanteras så att hälso- och miljörisker ska minimeras.

Målområdet är kopplat till miljö kvalitetsmålet:

- Giftfri miljö

2.5.7 Förorenade områden

De områden som är förorenade ska undersökas, riskbedömas och efterbehandlas på ett lämpligt sätt. Kommunen har ett nära samarbete med Länsstyrelsen i dessa frågor

Målområdet är kopplat till miljökvalitetsmålet:

- Giftfri miljö

3 Ansvar, aktiviteter och uppföljning

3.1 Ansvaret för strategin

Kommunstyrelsen är huvudansvarig för hållbarhetsstrategin. Ansvaret för olika delar av strategin berör flera nämnder och kommunala bolag via ägardirektiv.

Många av insatserna kräver engagemang och ansvarstagande över olika förvaltnings- och politikområden samt med övriga aktörer och medborgare.

Kommunfullmäktige gör prioriteringar i det årliga mål- och budgetarbetet. En årlig uppföljning ska ge kommunfullmäktige ett aktuellt underlag inför beslut för olika insatser.

Utvecklingen som en hållbar kommun är en ständigt pågående process. Hållbarhetsstrategins framtagande ska ses som ett steg i långsiktigt arbete med att, genom olika åtgärder och insatser, bidra till de nationella miljö kvalitetsmålen och de regionala målen samt att kommunen utvecklas hållbart. Det ska även vara lätt för kommuninvånare att bidra till det arbetet och få information om det.

Strategin utgör kommunens miljö- och klimatarbete tillsammans med aktiviteter och planer.

3.2 Aktiviteter

Ansvar för att genomföra aktiviteter ligger på förvaltningar och bolag.

För att strategin ska ge effekt måste förvaltningar och bolag skapa aktiviteter som svarar upp mot målområdena.

3.3 Utvärdering

Utvärdering av strategin görs i två steg:

- Rapportering av det som har slagits fast i aktiviteter.
- sammanfattande rapport till kommunstyrelsen, årligen.

En fullständig utvärdering görs vart fjärde år i början på mandatperioden. Efter utvärderingen kan strategin revideras och förbättras.

Ansvarig för utvärdering är miljöstrateg.